

вісник. Серія: Економіка, (16), 140-146. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.19>

3. Любіцева О. О. Туризм як форма міжнародних економічних відносин. – К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2022.

4. Савченко, О. О. (2021). Історія розвитку туризму і його вплив на глобалізаційні процеси // *Економіка та суспільство*. (27), DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-18>.

*Науковий керівник – Олійник Т. Г.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет*

ЕКСПЕДИЦІЙНІ МОРСЬКІ КРУЇЗИ: ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

**Марцинюк К.І,
ЗВО спеціальності 242 Туризм і рекреація
Миколаївський національний аграрний університет**

Сучасна туристична індустрія характеризується пошуком інноваційних рішень та унікальних пропозицій, що відповідають вимогам досвідчених мандрівників. Експедиційні морські круїзи визначаються як один із найбільш перспективних напрямів, орієнтованих на задоволення потреби в автентичному досвіді та науково-пізнавальних подорожах. Проте ефективна організація та подальший розвиток цього сегменту супроводжуються значними труднощами. До них належить необхідність забезпечення безпеки учасників у віддалених та іноді екстремальних умовах, дотримання суворих екологічних стандартів у крихких екосистемах, а також формування адекватної нормативної бази.

Зростання зацікавленості експедиційними круїзами серед туристів, які віддають перевагу унікальному досвіду замість традиційного відпочинку, зумовлює необхідність комплексного вивчення даного явища. Економічний потенціал цього сегменту проявляється у можливості розвитку регіонів, які не

охоплені масовим туризмом [3, с. 56]. Крім того, активізація круїзної діяльності в полярних зонах та інших чутливих екосистемах висуває на перший план завдання екологічної безпеки та впровадження принципів сталого розвитку [2, с. 80].

Метою дослідження є аналіз особливостей функціонування та майбутніх перспектив розвитку ринку експедиційних морських круїзів. Для її досягнення визначено низку завдань: з'ясувати специфіку експедиційних круїзів та їх відмінності від інших видів морських подорожей; дослідити ключові аспекти організації, такі як логістика, забезпечення безпеки та екологічна відповідальність; виявити сучасні проблеми та можливі шляхи їх подолання; окреслити потенційні можливості для реалізації подібних проектів в Україні.

Експедиційний морський круїз являє собою спеціалізовану подорож, спрямовану на дослідження малодоступних регіонів з використанням суден невеликого тоннажу. Головною відмінністю від традиційних круїзів є акцент на науково-освітній складовій, що реалізується через участь у програмі кваліфікованих фахівців – біологів, географів, істориків [1, с. 46]. Маршрути таких подорожей відрізняються гнучкістю та залежать від природних умов і можливостей спостереження за місцевою флорою і фауною.

Організаційний процес потребує врахування численних факторів. На етапі планування маршруту необхідно враховувати сезонні коливання, стан льодового покриву та особливості міграції тварин [3, с. 58]. Технічне оснащення повинно включати судна, здатні протистояти складним умовам, а також спеціальні засоби для висадки на берег. Безпека учасників забезпечується через ретельний інструктаж, постійний супровід досвідчених гідів та неухильне дотримання міжнародних норм [4, с. 49].

Важливе місце посідають питання екологічної етики, що реалізуються шляхом дотримання правил, встановлених авторитетними міжнародними асоціаціями. Ці правила передбачають обмеження кількості відвідувачів, заборону на залишення відходів та збереження дистанції до представників місцевої фауни [2, с. 81].

Сучасний розвиток експедиційних круїзів відбувається в умовах низки викликів. Інтенсифікація туристичних потоків у віддалених регіонах створює додаткове навантаження на екосистеми. Високі операційні витрати та необхідність постійної модернізації обладнання зумовлюють значну собівартість подорожей [3, с. 60]. Крім того, динаміка кліматичних змін вносить корективи в традиційні маршрути та створює додаткові ризики.

Проте можна окреслити кілька перспективних напрямів розвитку. Географічна диверсифікація проявляється у освоєнні нових районів, зокрема узбережжя Канади чи архіпелагів Південно-Східної Азії [1, с. 48]. Технологічний прогрес сприяє появі суден із покращеними екологічними характеристиками. Також спостерігається диференціація програм, що дозволяє задовольнити інтереси вузьких груп туристів, наприклад, захоплених спостереженням за птахами або історією дослідень [4, с. 50].

Щодо України, перспективи пов'язані з потенційним розвитком науково-експедиційних проектів у акваторії Чорного моря, спрямованих на вивчення унікальних прибережних екосистем. Реалізація таких ініціатив могла б сприяти диверсифікації туристичної галузі та посиленню її наукової складової [4, с. 52].

Отже, експедиційні морські круїзи становлять перспективний напрям сучасного туризму, що поєднує у собі елементи дослідження, освіти та відпочинку. Їхня успішна реалізація вимагає ретельної підготовки, високого рівня організації та дотримання принципів сталого розвитку. Майбутнє цього сегменту пов'язане з технологічними інноваціями, розширенням географії та глибшою спеціалізацією пропонованих програм. Для України відкриваються можливості для створення власних унікальних продуктів, що сприятиме інтеграції національного туристичного ринку в глобальний контекст.

Список використаних джерел:

1. Савчук І. В. Експедиційний туризм як перспективний напрям диверсифікації туристичної галузі України / І. В. Савчук, О. О. Онищенко // Туризм і готельно-ресторанна справа. – 2022. – № 1. – С. 45–53. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tugrs_2022_1_7 (дата звернення: 29.09.2025).

2. Куцій О. С. Екологічні аспекти розвитку туризму в крихких екосистемах (на прикладі Антарктики) / О. С. Куцій // Український журнал прикладної економіки та технічних наук. – 2021. – № 2. – С. 78–85. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ujapet_2021_2_13 (дата звернення: 29.09.2025).

3. Колотій О. В. Вплив геополітичної нестабільності на логістику міжнародного туристичного бізнесу / О. В. Колотій // Світ економіки та менеджменту. – 2023. – № 2. – С. 56–67. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/svit_2023_2_8 (дата звернення: 29.09.2025).

4. Михальська О. П. Сучасні тенденції розвитку спеціалізованих видів туризму на морському транспорті / О. П. Михальська, О. В. Гринько // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2020. – № 71. – С. 154–164. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vetp_2020_71_21 (дата звернення: 29.09.2025).

*Науковий керівник – Гарбар Г.А.
д-р філос. наук, професор кафедри готельно-ресторанної
справи та організації бізнесу*

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМАТИ ГОТЕЛІВ: ВІД SMART-ROOM ДО КАПСУЛЬНИХ ГОТЕЛІВ

**Марцинюк К.І,
ЗВО спеціальності 242 Туризм і рекреація
Поточилова І.С.
Асистент кафедри економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет**

Сучасна готельна індустрія перебуває на етапі глибокої трансформації, зумовленої технологічним прогресом, зміною споживчих уподобань та глобалізацією. Традиційні моделі готельного бізнесу все частіше стикаються з конкуренцією з боку інноваційних форматів, що пропонують персоналізований досвід, підвищену ефективність використання площ та унікальні концепції проживання. Особливої актуальності набувають дослідження двох полярних, але